

Sygn. akt III AUa 1608/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Tymińska (spr.)

Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska

SO del. Marzena Wasilewska

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 października 2017 r. w W.

sprawy Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 maja 2015 r. sygn. akt XIV U 498/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 2400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Marzena Wasilewska Magdalena Tymińska Magdalena Kostro – Wesołowska

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z dnia 29 września 2014r. Wniosek dotyczył ustalenia czy od wynagrodzenia członków zarządu spółdzielni powołanych na podstawie uchwały rady nadzorczej należy opłacać składki na ubezpieczenia społeczne. Organ rentowy podniósł, że zatrudnienie członka zarządu spółdzielni w ramach stosunku pracy powoduje, że o treści praw i obowiązków decyduje treść stosunku pracy. Wszystkie wypłaty realizowane w jego ramach stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 27 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uznał za prawidłowe stanowisko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. przedstawione we wniosku z dnia 29 września 2014 r. o wydanie pisemnej interpretacji, że od wynagrodzenia członków zarządu spółdzielni ustalonego uchwałami rady nadzorczej nie należy opłacać składek na ubezpieczenie społeczne (pkt

1) oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział G. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. wniosła o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015, poz. 584 ze zm.). Wniosek o interpretację przepisów dotyczył ustalenia czy od wynagrodzenia członków zarządu spółdzielni powołanych na podstawie uchwały rady nadzorczej należy opłacać składki na ubezpieczenia społeczne.

Odwołująca się we wniosku podniosła, że w dniu 30 czerwca 2014 r. odbyły się wybory do zarządu i rady nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...). W wyniku wyborów do zarządu zostali wybrani: A. C. (1), J. B. i P. N.. A. C. (1) został wybrany prezesem zarządu, J. B. - zastępcą prezesa zarządu, a P. N. - sekretarzem zarządu. Rada nadzorcza spółdzielni nie zawarła umowy o pracę z żadną z w/w osób. Każdy z członków zarządu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z innych tytułów. A. C. (1) i P. N. prowadzą działalność gospodarczą (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a J. B. jest zatrudniona na wyższej uczelni jako adiunkt (art. 6 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy). W dniu 2 września 2014 r. rada nadzorcza SM (...) podjęła uchwały o przyznaniu wynagrodzenia: A. C. (2) w wysokości 2000 zł miesięcznie z tytułu pełnienia funkcji prezesa zarządu, a J. B. i P. N. w wysokości 500 zł miesięcznie za pełnienie przez nich powierzonych im funkcji. Odnośnie wynagrodzenia członków zarządu za miesiące lipiec i sierpień 2014 r. rada nadzorcza spółdzielni podjęła uchwałę, że ma ono zostać wypłacone do końca września 2014 r. W wyniku zaistniałych wątpliwości zarząd postanowił nie pobierać wynagrodzenia ustalonego uchwałami rady nadzorczej do czasu uzyskania pisemnej interpretacji z ZUS w przedmiocie obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia ustalonego uchwałami rady nadzorczej. Z tego też względu, przedmiotowym wnioskiem Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wydanie interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Zaskarżoną decyzją z dnia 5 grudnia 2014 r. organ rentowy uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte w w/w wniosku przyjmujące, że od wynagrodzenia członków zarządu spółdzielni powołanych na podstawie uchwały rady nadzorczej nie należy opłacać składki na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie jest zasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny przedstawiony we wniosku o interpretację przepisów nie był sporny między stronami.

Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 i 5 ustawy z dnia 14 października 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2015, poz. 584 ze zm.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie.

Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. Przedsiębiorca we wniosku o wydanie interpretacji jest obowiązany przedstawić stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe oraz własne stanowisko w sprawie. Udzielenie interpretacji następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie. Interpretacja zawiera wskazanie prawidłowego stanowiska w sprawie wraz z uzasadnieniem prawnym oraz pouczeniem o prawie wniesienia środka zaskarżenia. Stosownie zaś do art. 10a ustawy, interpretację wydaje się bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez organ administracji publicznej lub państwową jednostkę organizacyjną kompletnego i opłaconego wniosku. Interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże nie może być on obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji. Interpretacja jest natomiast wiążąca dla organów administracji publicznej lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania.

W myśl art. 83d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek. Interpretacje indywidualne wraz z wnioskiem o wydanie interpretacji, po usunięciu danych identyfikujących wnioskodawcę oraz inne podmioty wskazane w treści interpretacji, Zakład niezwłocznie zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sąd Okręgowy podniósł, że spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia czy prawidłowe jest stanowisko odwołującej się, że od wynagrodzenia członków zarządu spółdzielni powołanych na podstawie uchwały rady nadzorczej nie należy opłacać składek na ubezpieczenia społeczne.

Według art.48 § 1 i 49 § 1, 2 i 3 ustawy prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 ze zm.) zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Skład i liczbę członków zarządu określa statut. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, którym jest prezes, i ustalać wymagania, jakie powinna spełniać osoba wchodząca w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym. Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępców, wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada lub walne zgromadzenie. Art. 52 § 1 w/w ustawy stanowi, że z członkami zarządu zatrudnianymi w spółdzielni rada spółdzielni nawiązuje stosunek pracy - w zależności od powierzonego stanowiska - na podstawie umowy o pracę albo powołania (art. 68 k.p.). Nie dotyczy to spółdzielni pracy, w których zatrudnienie członków następuje bez względu na stanowisko na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, oraz tych spółdzielni produkcji rolnej, w których podstawą świadczenia pracy przez członków jest stosunek członkostwa.

W niniejszej sprawie nie można zgodzić się z twierdzeniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że członek zarządu spółdzielni, niezatrudniony na podstawie umowy o pracę, mieści się w katalogu osób wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jako podlegający obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Błędna jest także wykładnia organu rentowego dotycząca art. 52 § 1 ustawy prawo spółdzielcze, przyjmująca obowiązek zatrudnienia członka zarządu spółdzielni mieszkaniowej na podstawie umowy o pracę albo powołania. Wbrew także temu co twierdzi organ rentowy, że powołane przez odwołującego orzecznictwo ma charakter jednostkowy, zdecydowana większość judykatury opowiada się za stanowiskiem, które prezentuje odwołujący się. O fikcji prawnej zatrudnienia członków zarządu spółdzielni na podstawie umowy o pracę nie ma mowy w powołanej przez obie strony uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2003r., III PZP 19/02. Problem ten nie został w nich bowiem w ogóle poruszony, gdyż ich treść i poczynione rozważania dotyczą wzajemnej relacji art. 68 § 1 k.p. i art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego. Sąd Najwyższy (wyrok z 8 października 2013 r., sygn. III PK 112/2012), którego stanowisko w pełni akceptuje Sąd orzekający w sprawie, podniósł, że członek zarządu spółdzielni może wykonywać swoją funkcję w ramach stosunku pracy lub stosunku organizacyjnego. Według orzecznictwa przepis art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego nie nakłada na spółdzielnię obowiązku zawarcia umowy o pracę na stanowisku członka zarządu (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2003 r., III PZP 19/02, OSNP 2003 nr 14, poz. 329; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 września 2000 r., I PKN 101/00, OSNAPiUS 2002 nr 8, poz. 180; z dnia 7 czerwca 2011 r., II PK 313/10; z dnia 4 stycznia 2012 r., III CSK 174/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5 marca 2009 r., III AUA 1512/08, Przegląd Orzecznictwa SA w Gdańsku 2009 nr 1, s. 79-97). Ponadto Sąd Okręgowy podziela rozważania Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w wyroku z dnia 5 marca 2009 r. (sygn. AUa 1512/2008), który uznał za oczywiste twierdzenie, że w wyniku wyboru członka zarządu przez uprawniony do tego organ oraz przyjęcia tego wyboru dochodzi między spółdzielnią i osobą wybraną do powstania obligacyjnego stosunku cywilnoprawnego, który można określić mianem „stosunku członkostwa w zarządzie”. Jego treścią, jak trafnie to zaakcentował Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 5 października 1995 r., I CR 9/95 (Palestra 1996/11-12/218), jest uprawnienie i obowiązek współdziałania z pozostałymi członkami zarządu w wykonywaniu określonych w ustawie i statucie czynności należących do tego organu. Można zatem powiedzieć, że u podstaw łączącego strony vinculum iuris leży „stosunek organizacyjny”, wyznaczony strukturą spółdzielni. Na gruncie art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego należy dokonać wyraźnego rozróżnienia organizacyjnego stosunku prawnego

łączącego członka zarządu ze spółdzielnią i stosunku prawnego stanowiącego podstawę zatrudnienia w spółdzielni. Ten drugi wiąże się z realizacją obowiązków wykraczających poza zwykłe funkcje członka zarządu spółdzielni.

W związku z powyższym, brak jest normy prawnej, która przewidywałaby, że członek zarządu spółdzielni musi obligatoryjnie pozostawać ze spółdzielnią w pracowniczym stosunku zatrudnienia. Podkreślić należy z całą stanowczością, że taki automatyzm nie został nigdzie przewidziany. Z art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego wynika, że z członkami zarządu spółdzielni stosunek pracy może zostać nawiązany dwojako - w drodze powołania lub umowy o pracę, przy czym w uchwale z dnia 21.2.2003 r., III PZP 19/2002 (OSNP 2003 nr 14, poz. 329), Sąd Najwyższy odrzucił możliwość nawiązywania stosunku pracy z członkami zarządu na podstawie powołania. Nie dotyczy to członków zarządu spółdzielni pracy wobec których jedyną dopuszczalną podstawą nawiązania stosunku pracy jest spółdzielcza umowa o pracę oraz tych członków spółdzielni produkcji rolnej, którzy świadczą pracę bezpośrednio w ramach cywilnoprawnego stosunku członkostwa w spółdzielni bez dodatkowej więzi prawnej w postaci stosunku pracy. Redakcja przepisu art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego nie wskazuje, jakoby przepis ten przewidywał obowiązek pozostawania przez członka zarządu spółdzielni z tą spółdzielnią w pracowniczym stosunku zatrudnienia. Tam, gdzie efekt taki ustawodawca chciał osiągnąć, uczynił to w sposób wyraźny, jak w art. 155 § 1 Prawa spółdzielczego czy w art. 182 § 1 zd. 1 Prawa spółdzielczego.

Pełnienie obowiązków członka zarządu (np. spółdzielni mieszkaniowej) samo przez się nie rodzi obowiązku ubezpieczeń społecznych. Wśród tytułów do tych ubezpieczeń przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) nie wymieniają bowiem tytułu w postaci pełnienia tego typu funkcji. Dlatego też osoba, która pełni obowiązki członka zarządu tylko i wyłącznie na podstawie aktu powołania odpowiedniego organu (np. uchwały rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej) nie podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Powstanie stosunku ubezpieczeniowego uzależnione jest od tego na jakiej podstawie prawnej praca jest świadczona. Świadczenie pracy bezpośrednio w oparciu o stosunek organizacyjny, w aktualnym stanie prawnym nie jest *expressis verbis* związane z obowiązkiem ubezpieczeniowym.

Oceniając stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że od 3 lipca 2014 r. podstawą nawiązania stosunku ubezpieczeniowego w stosunku do osób pełniących funkcje członków zarządu - bez łączącego ich ze spółdzielnią mieszkaniową stosunku pracy - nie mógł być wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, przewidujący obowiązek ubezpieczenia pracowników ubezpieczeniem społecznym (emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym) od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. W przedmiotowej sprawie powołani członkowie zarządu nie byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę i każdy z nich posiada tytuł, na podstawie którego podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym - z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub zatrudnienia na uczelni wyższej (art. 6 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Świadczy to, zdaniem Sądu Okręgowego, o stosunku organizacyjnym łączącym członków zarządu i spółdzielnię, co nie rodzi między tymi podmiotami obowiązku ubezpieczeniowego. Sąd Okręgowy, mając na uwadze stanowiska stron zaprezentowane w niniejszej sprawie, stanął na stanowisku, że interpretacja obowiązujących przepisów dokonana przez odwołującą się, dotycząca braku obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez członków zarządu spółdzielni mieszkaniowej z tytułu pełnienia funkcji w zarządzie spółdzielni, jest prawidłowa, a stanowisko organu rentowego zawarte w zaskarżonej decyzji, nie jest zasadne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I wyroku. O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie XVI Wydział Ubezpieczeń Społecznych zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.

art. 52 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2013r poz. 1443) w związku z art. 6 ust.1 pkt 1, art. 18 ust.1 i art.20 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998r o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 121) Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie

odwołania wnioskodawcy od zaskarżonej decyzji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że stosunek powołania nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach albo w przepisach wydanych na podstawie art. 298 k.p. Oznacza to, że przepis art. 68 § 1 k.p., po nowelizacji, nie ma już samoistnej treści normatywnej, gdyż nie określa stanowisk, na których zatrudnienie następuje w trybie powołania. Omawiany przepis (art. 68 §1 k.p.) - po nowelizacji odsyła jedynie do odrębnych przepisów lub do przepisów wydanych na podstawie art. 298 k.p. wskazujących, jakie stanowiska wymagają aktu powołania, dla nawiązania stosunku pracy. Należy zauważyć, że po nowelizacji kodeksu pracy dokonanej ustawą z dnia 2 lutego 1996r. Rada Ministrów nie skorzystała dotąd z możliwości wydania, w oparciu o delegację ustawową zawartą w art. 298 § 3 k.p., rozporządzenia określającego stanowiska, w stosunku do których nawiązanie stosunku pracy następowałoby na podstawie powołania. Nadanie przepisowi art. 68 § 1 k.p. nowego brzmienia w wyniku nowelizacji kodeksu pracy ustawą z dnia 23 lutego 1996 r. upoważnia do wyrażenia poglądu, iż zamiarem ustawodawcy było ograniczenie sytuacji, w których nawiązanie stosunku pracy następuje w sposób inny niż umowny, tj. na podstawie powołania, względnie mianowania. Nawiązanie stosunku pracy w trybie powołania zostało ograniczone do przypadków ściśle określonych w odrębnych przepisach. O istnieniu takiej tendencji świadczy zarówno treść znowelizowanego art. 68 §1 k.p., jak również wola ustawodawcy wyrażona w art. 8 ustawy nowelizującej. Zgodnie z tym ostatnim przepisem, stosunki pracy z pracownikami zatrudnionymi na podstawie powołania na stanowiskach niewymienionych w odrębnych przepisach, o których jest mowa w art. 68 §1 k.p., przekształciły się z dniem wejścia w życie ustawy w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę. Powołanie członka zarządu spółdzielni jak najbardziej mieści się więc w dyspozycji art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W opisanym przez wnioskodawcę stanie faktycznym nie istnieją podstawy do uznania, że spółdzielnia jest zwolniona z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia osoby będącej członkiem zarządu spółdzielni. W przypadku spółdzielni i członków jej zarządu nie dochodzi do nawiązania jedynie stosunku organizacyjnego (jak to może mieć miejsce choćby na podstawie art. 201 §4 k.s.h.- nie ma tu żadnej analogii, spółdzielnia nie jest spółką kapitałową, a jej sytuację kreuje zupełnie inna ustawa), ale do nawiązania stosunku pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. orzekł tożsamo w decyzji z dnia 24 lipca 2012 r. nr (...) oraz w decyzji (...) z dnia 8 lipca 2011 r. W ocenie Sądu Okręgowego, pełnienie obowiązków członka zarządu (np. spółdzielni mieszkaniowej) samo przez się nie rodzi obowiązku ubezpieczeń społecznych. Wśród tytułów do tych ubezpieczeń przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie wymieniają bowiem tytułu w postaci pełnienia tego typu funkcji. Dlatego też osoba, która pełni obowiązki członka zarządu tylko i wyłącznie na podstawie aktu powołania odpowiedniego organu (np. uchwały rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej) nie podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Zaprezentowane przez Sąd I instancji stanowisko, w ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jest błędne. Zdaniem organu Sąd ignoruje jednoznaczne brzmienie art.52 § 1 ustawy Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym z członkami zarządu zatrudnionymi w spółdzielni rada spółdzielni nawiązuje stosunek pracy - w zależności od powierzonego stanowiska - na podstawie umowy o pracę albo powołania. Z powyższego przepisu wynika, iż w sytuacji ustanowienia przez radę nadzorczą zarządu spółdzielni, jego członkowie nawiązują stosunek pracy. Do kompetencji rady nadzorczej należy natomiast dokonanie wyboru, czy stosunek ten zostanie nawiązany w oparciu o umowę o pracę, czy też na zasadzie powołania. Zakład nie zakwestionował przywołanych w uzasadnieniu do wyroku szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego, według których wskazany wyżej przepis art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego nie nakłada na spółdzielnię obowiązku zawarcia umowy o pracę na stanowisku członka zarządu (np. uchwała SN z dnia 21 lutego 2003r, sygn. akt III PZP 19/02). Cytowany wyżej przepis pozwala spółdzielni na wybór innej formy zatrudnienia członka zarządu w oparciu o powołanie. Powiązanie treści art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego z art.68 §1 k.p. wskazuje, że powołanie na członka zarządu spółdzielni nie tworzy między stronami stosunku organizacyjnego analogicznego do tego istniejącego między spółkami handlowymi a członkami zarządu. Zatrudnienie członka zarządu spółdzielni w ramach stosunku pracy (także na podstawie powołania) skutkuje tym, że o treści praw i obowiązków decyduje treść stosunku pracy. Wskazać zatem należy, że wszelkie wypłaty czynione na rzecz członków zarządu spółdzielni stanowić będą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla takich osób stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. W sytuacji więc, gdy członkom zarządu spółdzielni wypłacane jest wynagrodzenie za pełnienie

swych funkcji, to od wartości przychodu odprowadzone winny być składki na ubezpieczenia społeczne. Osoby te podlegają bowiem ubezpieczeniom społecznym w oparciu o przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, że istotą przedmiotowego postępowania sądowego, będącego konsekwencją wydania przez organ rentowy pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów (art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1442; dalej jako: u.s.u.s.), jest uzyskanie przez stronę wyjaśnienia treści przepisów prawa i ich zastosowania w odniesieniu do indywidualnie skonkretyzowanej sytuacji faktycznej wskazanej we wniosku. Sąd ocenia zatem prawidłowość zaskarżonej decyzji pod kątem przepisów prawa materialnego w kontekście konkretnego w danym przypadku stanu faktycznego.

Przechodząc do rozważań co do meritum, Sąd II Instancji stwierdza, że zarzuty apelacji naruszenia art. 52 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1443; dalej jako: u.p.s.) w związku z art. 6 ust.1 pkt 1, art. 18 ust.1 i art.20 ust.1 u.s.u.s.) są niezasadne.

Na wstępie należy podkreślić, że czym innym jest stosunek organizacyjny (cywilnoprawny) między spółdzielnią i członkiem zarządu, związany z pełnieniem funkcji ustawowego organu spółdzielni, którego dotyczy przepis art. 49 § 2 u.p.s., a czym innym stosunek pracy członka zarządu zatrudnionego przez spółdzielnię na zasadach określonych w art. 52 u.p.s., który ma charakter wtórny do tego pierwszego i nie jest obowiązkowy. Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego i powołanej przez ten Sąd judykatury Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, że art. 52 § 1 zd. 1 u.p.s. nie przewiduje obowiązku pozostawania przez członka zarządu spółdzielni mieszkaniowej w stosunku pracy z tą spółdzielnią ani nie ustanawia fikcji prawnej, zgodnie z którą każde zatrudnienie członka zarządu spółdzielni mieszkaniowej w tej spółdzielni jest - bez względu na jego cechy in concreto - zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę. Członek zarządu spółdzielni mieszkaniowej może zatem pozostawać w stosunku członkostwa w organie spółdzielni bez jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy z tym podmiotem. Należy wskazać, że treścią stosunku członkostwa w zarządzie spółdzielni jest uprawnienie i obowiązek współdziałania z pozostałymi członkami zarządu w wykonywaniu wszystkich czynności, które w myśl ustawy – Prawo spółdzielcze i statutu należą do kompetencji tego organu. W doktrynie i judykaturze Sądu Najwyższego utrwalony pozostaje pogląd, że stosunek członkostwa w zarządzie spółdzielni jest stosunkiem zobowiązaniowym o charakterze cywilnym i stosownie do ogólnej reguły, w zakresie nieuregulowanym w prawie spółdzielczym znajdują do niego zastosowanie przepisy ogóle Kodeksu cywilnego oraz z mocy art. 750 k.c. przepisy o zleceniu. Do takiego wniosku prowadzi przyjęcie co do zasady, że stosunek członkostwa w zarządzie ma charakter umowy nienazwanej, najbliższej umowie o świadczenie usług (art.750 k.c.), co uzasadnia odpowiednie lub analogiczne stosowanie przepisów o zleceniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1995 r., I CR 9/95, Palestra 1996/11-12/218; Status członków zarządu spółdzielni i spółek kapitałowych, MOP 1997 Nr 1). Można zatem stwierdzić, że członka zarządu łączą w istocie ze spółdzielnią dwa stosunki prawne: stosunek organizacyjny i jednocześnie stosunek obligacyjny: ze zlecenia lub z umowy o pracę. Stosunek obligacyjny stanowi źródło ewentualnej wypłaty wynagrodzenia w sytuacji, gdy członek zarządu pełni funkcję odpłatnie. Pełnienie funkcji członka zarządu może mieć bowiem charakter odpłatny lub nieodpłatny.

Należy w tym miejscu stwierdzić, że zarówno ustawa - Prawo spółdzielcze, jak i Statut odwołującej się Spółdzielni Mieszkaniowej nie przewidują i nie regulują zasad wypłaty wynagrodzenia na rzecz członka zarządu wyłącznie z tytułu stosunku członkostwa w tym organie spółdzielni. W przypadku przyznania i wypłaty takiego wynagrodzenia, w sytuacji nienawiązania stosunku pracy z członkami zarządu, jego podstawy prawnej należy zatem poszukiwać w przepisach regulujących kwestie wynagrodzenia w przypadku umowy zlecenia.

Z powyższego wynika, że wypłata wynagrodzenia na rzecz członków zarządu z tytułu wykonywania zadań zarządu (art. 48 u.p.s.), przyznanego uchwałami rady nadzorczej, nie oznacza zatem automatycznie nawiązania z członkami zarządu stosunku pracy na podstawie art.52 u.p.s. W sytuacji nienawiązania stosunku pracy z członkami zarządu, za źródło (podstawę prawną) wypłaty przedmiotowego wynagrodzenia należy uznawać odpowiednie przepisy dotyczące zlecenia. Same uchwały rady nadzorczej – bez oparcia w ustawie, statucie lub umowie – nie mogą stanowić podstawy wypłaty.

Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym niniejszą sprawą, zgadza się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażonym w wyroku z dnia 5 marca 2009 r. (III AUa 1512/08, POSAG 2009/1/79-97), że przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s. nie stanowi podstawy objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym członka zarządu spółdzielni mieszkaniowej wykonującego swoje czynności na rzecz tej spółdzielni odpłatnie na innej podstawie prawnej niż stosunek pracy. Jak wynika ze stanu faktycznego taka sytuacja niewątpliwie ma miejsce w niniejszej sprawie. Żaden z członków zarządu: A. C. (1), J. B. i P. N. nie zostali zatrudnieni w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w ramach stosunku pracy (art.52 u.p.s.).

Należy podkreślić, że każdy z członków zarządu w spornym okresie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z innych tytułów. A. C. (1) i P. C. podlegali ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia własnej pozarolniczej działalności zgodnie z art.6 ust.1 pkt 5 u.s.u.s. A. C. (1) prowadzi działalność od 1 stycznia 1991 r. pod firmą (...) (zaświadczenie: a.r.), a P. N. - od 1 września 2006 r. pod firmą (...) (zaświadczenie: a.r.). Natomiast J. B. podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy z Akademią (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku starszego wykładowcy od 1 października 1996 r. do 30 września 2016 r. zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 1 u.s.u.s. Organ rentowy nie kwestionował powyższych faktów w toku procesu. Należy w tym miejscu dodatkowo wskazać, że z uchwał rady nadzorczej złożonych w organie rentowym wynika, że z tytułu pełnienia funkcji w zarządzie w lipcu i sierpniu 2014 r.: A. C. (1) miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 4.000 zł, a J. B. i P. N. po 1000 zł. Następnie uchwałami z dnia 2 września 2014 r. rada nadzorcza przyznała członkom zarządu z tytułu pełnienia funkcji wynagrodzenie: A. C. (2) w wysokości 2000 zł, a J. B. i P. N. w wysokości po 500 zł (uchwały: a.r.). Wynagrodzenie to nie ma charakteru pracowniczego wynikającego ze stosunku pracy.

W powyższych okolicznościach faktycznych należy zatem zastosować instytucję zbiegu tytułów objęcia ubezpieczeniem w rozumieniu art. 9 ust.1 i ust.2 u.s.u.s., a w niniejszej sprawie chodzi niewątpliwie o zbieg tytułu bezwzględnie ogólnego z ogólnym w przypadku J. B. (art.9 ust. 1 u.s.u.s.) i - tytułów ogólnych w przypadku A. C. (1) i P. N. (art. 9 ust.2 u.s.u.s.). W myśl regulacji art. 9 ust.1 u.s.u.s. J. B. jest objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi tylko ze stosunku pracy z Akademią (...), a A. C. (1) i P. N. w myśl art. 9 ust.2 u.s.u.s. – tylko z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Odpłatne realizowanie zadań z tytułu pełnienia funkcji w zarządzie Spółdzielni nie odbywało się bowiem – jak wskazano wcześniej – w ramach stosunku pracy lecz w ramach stosunku cywilnoprawnego (umowy nienazwanej), do którego mają zastosowanie przepisy o zleceniu, a w tej sytuacji pierwszeństwo ma tytuł bezwzględny (stosunek pracy) i tytuł ogólny, który powstał najwcześniej (pozarolnicza działalność).

W świetle powyższych rozważań - w stanie faktycznym i prawnym przedmiotowej sprawy - należy stwierdzić, że wymienieni we wniosku o interpretację członkowie zarządu nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku członkostwa w zarządzie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) a więc wypłacane na ich rzecz wynagrodzenie z tytułu realizacji zadań tego organu nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Z powyższych względów, Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w pkt I wyroku. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł w pkt II. na podstawie przepisów art. 391 § 1 w zw. z art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), biorąc pod uwagę wartość przedmiotu zaskarżenia wskazaną przez organ rentowy (pismo proc. z dnia 23 stycznia 2017 r.)

Magdalena Kostro-Wesołowska Magdalena Tymińska Marzena Wasilewska